

แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่มีประสิทธิภาพ

Guideline in Effective Academic Administration of Schools under Jurisdiction of the Provincial Administration Organization

ศรุต บุญโนนแต่¹
จินณวัตร ปะโคทั้ง²
อนุศักดิ์ เกตุสิริ³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีประสิทธิภาพ 2) สร้างแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีประสิทธิภาพ 3) นำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัจจุบัน ของแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีประสิทธิภาพ ในด้านปัจจัยนำเข้า (Input) มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านกระบวนการ (Process) มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านผลผลิต (Output) มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และด้านกระบวนการบริหารงานวิชาการแบบ POLC มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง สภาพปัญหาและความต้องการของการบริหารงานวิชาการโดยรวมทุกด้าน พบว่า ขาดการกำหนดแผนและขั้นตอนการทำงาน มีการปรับเปลี่ยนนโยบาย และการไม่มีส่วนร่วมของครูและผู้เกี่ยวข้อง โดยมีความต้องการคือ การกำหนดแผนการทำงานและนโยบายที่ชัดเจน และให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

2. แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 4 แนวทางหลัก และ 10 แนวทางย่อย แนวทางหลัก ได้แก่ 1) แนวทางหลักด้านปัจจัยนำเข้า มุ่งองค์ประกอบย่อย คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการ 2) แนวทางหลักด้านกระบวนการ มีแนวทางย่อย ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้และจัดการเรียนการสอน การวัดผล การประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การนิเทศการศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษา 3) แนวทางหลักด้านผลผลิต มุ่งองค์ประกอบย่อย คือ ประสิทธิภาพของแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด 4) แนวทางหลักด้านข้อมูล มุ่งองค์ประกอบย่อย ได้แก่ การรายงานผลและข้อเสนอแนะต่อผู้เกี่ยวข้อง นำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ โดยในแต่ละองค์ประกอบมีแนวดำเนินการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การจัดองค์กร 3) การนำ และ 4) การควบคุม

3. ผลการนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีประสิทธิภาพโดยรวม พบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีประสิทธิภาพ มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการ, โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด, ประสิทธิภาพ

¹ หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

³ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Abstract

The general objective of this research was to construction Guideline in Effective Academic Administration of Schools under Jurisdiction of the Provincial Administration Organization. There were three steps of the ; 1) Surveying an Effective Academic Administration of Schools under Provincial Administrative Organization, 2) Construction Guideline in Effective Academic Administration of Schools under Provincial Administrative Organization 3) Proposal and Evaluating Guideline in Effective Academic Administration of Schools under Provincial Administrative Organization.

The research results were as follows :

1. From the study of the current state, problems, and needs for in Effective Academic Administration of Schools under Provincial Administrative 1) Input is medium level 2) Process is high level 3) Output is medium level and POLC is medium level. The Problems are lack of planning and participations.

2. Guideline in Effective Academic Administration of Schools under Provincial Administrative consisted of 4 main factors and 10 sub-factors 1) Input consisted of academic leadership of administrator 2) Process consisted of curriculum development, learning process administration and development, learning assessment and evaluation, ICT development for learning and teaching process, supervision, and quality assurance and standard 3) Output consisted effectiveness of academic administrative For 4) feedback of this guideline there are two elements were employed included reporting, recommending, and editing.

3. The proposition and evaluation of the created guidelines for effectively administering academic administration of the schools resulted in the overall highest level of suitability, possibility, and utility.

Keywords : Academic Administration, Schools under Provincial Administrative Organization, Effectiveness

บทนำ

การศึกษามีความสำคัญในการพัฒนาชีวิตหลายประเทศที่พัฒนาแล้วมีความเชื่อว่าการศึกษามีคุณภาพสามารถพัฒนาประเทศได้ การศึกษาที่มีคุณภาพเท่านั้นที่จะทำให้ลูกหลานของเราประสบความสำเร็จในชีวิต เพราะในโลกยุคปัจจุบันที่ถือว่าเป็นโลกของยุคโลกาภิวัตน์นั้น เป็นยุคของการเปลี่ยนแปลงแข่งขันมากมาย ซึ่งมนุษย์ในสังคมจะต้องมีองค์ความรู้และอาศัยองค์ความรู้ในการดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม ร่วมใช้ องค์ความรู้ในการพัฒนาชุมชน สังคมภายนอกและสังคมแห่งชาติได้อย่างเต็มตามศักยภาพภายใต้องค์ความรู้ ที่มีอย่างสมเหตุสมผล การบริหารจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 ที่ถือว่าการเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา ทุกฝ่ายต้องทำงานประสานกันเพื่อพัฒนา ผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ การดำเนินการทุกอย่างจะต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นองค์กรที่อยู่ ภายใต้การดูแลและการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย โดยมีกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นผู้รับผิดชอบดูแลด้านการศึกษาของโรงเรียน

ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดการศึกษาในหลายลักษณะงานบริหารวิชาการเป็นงานที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องให้ความสำคัญมากที่สุด (Smith and others 1971 : 170) เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวกับกิจกรรมทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน จากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ (O-Net) ปีการศึกษา 2556 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่ำกว่าร้อยละ 50 เกือบทุกวิชา ยกเว้นวิชาสุขศึกษาและงานอาชีพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2557 : 2) ซึ่งต้องได้รับการพัฒนาในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้สูงขึ้นโดยเฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศที่จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนเพื่อให้เท่าทันกับการเตรียมความพร้อมสำหรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พุทธศักราช 2558 จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นของการบริหารงานวิชาการ ส่งผลให้การศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดยังไม่ประสบความสำเร็จสูงมากนัก หลังจากที่มีการปฏิรูปการศึกษา มีระบบประกันคุณภาพการศึกษา และการบริหารงานวิชาการที่เน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอนของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งถือเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในงานวิชาการด้วยจึงมีความตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด จึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อให้ได้รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับการพัฒนางานด้านวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีประสิทธิภาพและสามารถนำไปพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ได้ยึดกรอบแนวคิดในการวิจัย ประกอบด้วย

1. กรอบแนวคิดเชิงระบบ ทฤษฎีเกี่ยวกับระบบและการพัฒนาระบบ ผู้วิจัยได้ศึกษาและสรุปกรอบของระบบ จากกรอบแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และสรุปสาระสำคัญที่นำมาใช้ คือ ระบบบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 1) ด้านปัจจัยนำเข้า 2) ด้านกระบวนการ 3) ด้านผลผลิต และ 4) ด้านข้อมูลย้อนกลับ
2. กรอบแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับบริหารงานวิชาการ ผู้วิจัยได้ศึกษาและสรุปกรอบของขอบข่ายการบริหารงานวิชาการจากกรอบแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และสรุปสาระสำคัญที่นำมาใช้ คือ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอน 3) การวัดผล การประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 4) การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 5) การนิเทศการศึกษา และ 6) การประกันคุณภาพการศึกษา
3. กรอบแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับการบริหาร กระบวนการบริหารแบบ POLC และการสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารของนักการศึกษา ประกอบด้วย 1) Planning 2) Organizing 3) Leading และ 4) Controlling
4. กรอบแนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนที่มีประสิทธิผล และ แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของแนวทางบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีประสิทธิผลจากผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดรวมทั้งสิ้น 2,110 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 60 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 60 คน และครูผู้สอน จำนวน 207 คน รวมผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 327 คน และศึกษาดูงานการบริหารงานวิชาการ 3 โรงเรียน ขั้นตอนที่ 2 สร้างแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีประสิทธิผลโดยสร้างแนวทางให้ผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์และเสนอแนะ และขั้นตอนที่ 3 นำเสนอและประเมินแนวทาง

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีประสิทธิผลโดยการจัดสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามปัจจุบันปัญหา และความต้องการ 2) แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการที่ดีเด่น (Best Practice) 3) แบบประเมินร่าง 4) แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของแนวทาง

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ร้อยละ (Percentage) 2) ค่าเฉลี่ย (Mean) 3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และ 4) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

ในการสรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยได้นำเสนอผลของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีประสิทธิผล พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีประสิทธิผลในด้านปัจจัยนำเข้า (Input) มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านกระบวนการ (Process) มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และด้านผลผลิต (Output) มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และด้านกระบวนการบริหารงานวิชาการแบบ POLC มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง สภาพปัญหาและความต้องการของการบริหารงานวิชาการ พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรความชัดเจนในทางปฏิบัติโดยมีความต้องการ คือ เชิญวิทยากรที่มีความชำนาญให้การอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับคณะครู และให้มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรเป็นระบบ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนการปรับเปลี่ยนนโยบายทุกปีส่งผลให้ผู้ปฏิบัติไม่สามารถสนองความต้องการได้ โดยมีความต้องการคือ กำหนดนโยบายที่ชัดเจนปฏิบัติได้ ด้านการวัดผลและการประเมินผลโรงเรียนไม่มีแผนงานและโครงการการวัดผลและประเมินผล โดยมีความต้องการคือควรมีระเบียบการวัดผลและประเมินผลที่ชัดเจนและมีคณะกรรมการรับผิดชอบแผนงาน ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้เพื่อการจัดการศึกษาขาดสื่อการสอนและเทคโนโลยีที่ครบตามจำนวนผู้เรียน โดยมีความต้องการคือโรงเรียนควรมีสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่ดึงดูดใจให้นักเรียนตื่นตัวต่อการเรียนรู้ ที่ทันสมัยหลากหลาย ด้านการนิเทศการสอนโรงเรียนไม่มีการวางแผนและโครงการนิเทศการสอน คณะครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่มีส่วนร่วมในการนิเทศการสอน โดยมีความต้องการคือเปิดโอกาสให้คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโอกาสในการร่วมวางแผนร่วมตัดสินใจและร่วมนิเทศการสอน ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนไม่มีแผนงานและโครงการการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาการจัดโครงสร้างขององค์กรไม่ชัดเจนทำให้บุคลากรภายในโรงเรียนไม่ทราบบทบาทและหน้าที่ของตนเอง โดยมีความต้องการคือควรมีการจัดทำแผนและโครงการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้ชัดเจน

2. ผลการสร้างแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีประสิทธิผล ได้ดังนี้ ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วยแนวทางย่อยในแนวทางหลัก และตัวชี้วัด คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านกระบวนการ (Process) ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยในองค์ประกอบหลัก และตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การพัฒนาระบบการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอน 3) การวัดผล การประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 4) การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 5) การนิเทศการศึกษา และ 6) การประกันคุณภาพการศึกษา โดยทุกแนวทางใช้กระบวนการบริหารแบบ POLC ในการดำเนินงาน ด้านผลผลิต (Output) คือ แนวทางการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล ด้านข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ประกอบด้วยแนวทางย่อยในแนวทางหลัก และตัวชี้วัด ดังนี้ 1) รายงานผลและข้อเสนอแนะต่อผู้เกี่ยวข้อง 2) นำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3. ผลการนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีประสิทธิผลโดยรวม พบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีประสิทธิผล มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นสำคัญที่ค้นพบจากแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีประสิทธิผล และสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีประสิทธิผล จากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องโดยทำการวิเคราะห์เอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ การศึกษาสภาพปัจจุบัน การศึกษาการบริหารงานวิชาการดีเด่น (Best Practice) โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง การศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการในแต่ละด้านมีสภาพปัญหาด้านนโยบายของต้นสังกัดการจัดโครงสร้างขององค์กรและการมีส่วนร่วม จึงมีความต้องการในเรื่องการบริหารจัดการที่มีประสิทธิผล และการมีส่วนร่วม สอดคล้องกับ พัทธกะ บัวทอง (2555 : 61) ว่าสภาพปัญหาการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนเล็งเห็นว่ายังประสบปัญหาหลายประการ เช่น ไม่มีการวางแผนร่วมกันระหว่างครูผู้ปฏิบัติและบุคลากรกองการศึกษา เทศบาลตำบลเล็งเห็นว่าและโรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมน้อย ทำให้ได้แนวคิดและข้อมูลเพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการมี 4 แนวทางหลัก 59 แนวทางย่อย ในส่วนขององค์ประกอบหลักประกอบด้วย ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) ด้านผลผลิต (Output) และด้านข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ในส่วนขององค์ประกอบย่อยจะประกอบไปด้วยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ กระบวนการบริหารงานวิชาการและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ซึ่งถือว่าเป็นงานหลักและหัวใจของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2551 : 134) ยังได้สรุปว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ คือลักษณะ พฤติกรรม และกระบวนการต่างๆ ที่ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เพื่อมีอิทธิพลหรือส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ประกอบด้วยตัวแปรสังเกต 4 ตัวแปร ได้แก่ การนิยามและการสื่อสารเป้าหมายร่วม การกำกับติดตามและให้ข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน การส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพ และการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับแนวคิดของ นิพนธ์ กิณาวงศ์ (2543 : 65) ที่ว่า งานวิชาการเป็นหัวใจของสถาบันศึกษาซึ่งเป็นการให้ความรู้ทางวิชาการแก่นักเรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553 : 9) ได้ให้หลักการบริหารงานวิชาการว่า ผู้บริหารควรจะได้คำนึงถึง การบริหาร ดังนี้ 1) มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาที่ชัดเจน ผู้บริหารต้องเข้าใจถึงเป้าหมายของ สถานศึกษาว่าเป็นไปในทิศทางใด จึงจะจัดงาน จัดคน จัดเงิน จัดวัสดุอุปกรณ์ได้เหมาะสม 2) ต้องมีเทคนิค วิธีในการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทุกประเภทย่อมต้องมีเทคนิควิธีการ ขั้นตอน และกระบวนการที่ ทำควรมีระบบ มีความรอบคอบ จึงจะทำให้งานดำเนินไปด้วยดี 3) มีการประเมินผลงานทางวิชาการ เมื่อได้ ดำเนินกิจการใดควรจะได้มีการประเมินผลและติดตามผลเพื่อจะได้เป็นแนวทางในการปรับปรุงงานได้ดีขึ้น สอดคล้องกับ ส่วนกระทรวงศึกษาธิการ (2549 : 28-29) ได้กำหนดขอบข่ายและภารกิจงานวิชาการ มี 12 ด้าน ดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 5) การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา สอดคล้องกับ Koontz, H. and H. Weihrich (1993 : 4) ได้สรุปหน้าที่ของการจัดการที่จะทำงานบรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร ต้องใช้การวางแผน (Planning)

การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling) ให้นักปฏิบัติในสภาพแวดล้อมทางกายภาพการเงิน ทรัพยากรข้อมูลขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. ผลการสร้างแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีประสิทธิผล ซึ่งสังเคราะห์องค์ประกอบแนวทาง 4 องค์ประกอบหลัก 59 องค์ประกอบย่อย ในส่วนขององค์ประกอบหลักประกอบด้วย ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) ด้านผลผลิต (Output) และด้านข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) Lunenberg and Ornstein (2004 : 15-16) นำเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนเชิงระบบไว้ว่า การวิเคราะห์การดำเนินงานขององค์การทางการศึกษาและบทบาทของผู้บริหารการศึกษาคือวิเคราะห์โดยใช้กรอบแนวคิดระบบเปิด (Open-systems Framework) มิติการดำเนินงานของโรงเรียนสามารถแบ่งออกเป็น ปัจจัยนำเข้า (Inputs) กระบวนการแปรสภาพ (Transformation process) และผลผลิต (Outputs) สอดคล้องกับ Owens (2004) เสนอแนวคิดไว้ว่า โรงเรียนเป็นระบบที่ ประกอบด้วย 1) ปัจจัยนำเข้า (Inputs) จากสภาพแวดล้อมภายนอก เช่น ความรู้ที่มีอยู่ของสังคม ค่านิยมขององค์การ เป้าหมายที่ต้องการและงบประมาณ เป็นต้น 2) กระบวนการ (Process) ของระบบย่อยต่างๆ ได้แก่ ระบบย่อยโครงสร้างระบบย่อยบุคลากร ระบบย่อยเทคโนโลยี และระบบย่อยภาระงาน เป็นต้น 3) ผลผลิต (outputs) ที่กลับคืนสู่สภาพแวดล้อมหรือสังคม โรงเรียนเป็นระบบเปิดที่ประกอบด้วยระบบย่อยต่าง ๆ ที่สัมพันธ์และส่งผลกระทบซึ่งกันและกัน รวมทั้งการมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอก

2.1 ด้านปัจจัยนำเข้า (Inputs) เป็นองค์ประกอบหลักที่สำคัญในแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีประสิทธิผล มีองค์ประกอบย่อย คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการ สอดคล้องกับ Southworth (2002 : 1-2) ได้สรุปความหมายไว้ว่าภาวะผู้นำทางวิชาการ (Instructional Leadership) เป็นความใส่ใจอย่างมากของผู้นำ ต่อพฤติกรรมของครูที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกิจกรรมการเรียนการสอน ที่มีผลต่อความก้าวหน้าของนักเรียน กล่าวได้เป็นสองลักษณะ คือ 1) ชนิดที่แคบ หมายถึงมุ่งเน้นที่พฤติกรรมของครู ซึ่งจะช่วยเพิ่มพูนการเรียนรู้ของนักเรียน และ 2) ชนิดที่กว้าง หมายถึงใส่ใจกับสภาพอื่นๆ ขององค์การเช่น วัฒนธรรมของสถานศึกษา ซึ่งผู้นำเชื่อว่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของครู และผลของภาวะผู้นำทางวิชาการแยกเป็น 3 ประเภท ดังนี้ คือ 1) การจัดทำพันธกิจของสถานศึกษา 2) การบริหารจัดการการเรียนการสอน และ 3) การส่งเสริมบรรยากาศของสถานศึกษา จะเห็นว่าภาวะผู้นำทางวิชาการมีความหมายรวมอยู่ในแวดวงของการกระทำของผู้บริหารสถานศึกษาหรือที่มอบหมายให้ผู้อื่นกระทำเพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าการเรียนรู้ของนักเรียนประกอบด้วยภารกิจต่าง ๆ คือ การนิยามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา การจัดทำเป้าหมายโดยรวม การจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ การนิเทศและประเมินครู การประสานงานโครงการพัฒนาบุคลากร และการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับเพื่อนและในหมู่ครู

2.2 ด้านกระบวนการ (Process) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบย่อยที่เป็นขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้และจัดการเรียนการสอน การวัดผล การประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การนิเทศการศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับ สุวิมล โพธิ์กลิ่น (2549 : 146) ได้วิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กซึ่งมีองค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบในองค์ประกอบหลักที่ 2 คือ เครือข่ายและภารกิจงานด้านวิชาการประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 2) การประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 3) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 4) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 5) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น 6) การจัดหาและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 7) การนิเทศการศึกษา และ 8) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับ กมล ภูประเสริฐ (2545 : 9-16) ได้อธิบายขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการไว้ ประกอบด้วย 1) การบริหารหลักสูตร 2) การบริหารการเรียนการสอน 3) การบริหารการประเมินผลการเรียน 4) การบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษา 5) การบริหาร

การพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ 6) การบริหารการวิจัยและพัฒนา 7) การบริหารโครงการทางวิชาการอื่น ๆ 8) การบริหารระบบข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการ 9) การบริหารการประเมินผลงานทางวิชาการสถานศึกษา และสมาน อัครวุฒิ (2553 : 271) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ซึ่งประกอบด้วย 1) การวางแผนงานวิชาการ 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การจัดการเรียนการสอน 4) การนิเทศและพัฒนาการเรียนการสอน และ 5) การประเมินผลงานวิชาการ สอดคล้องกับ สมาคมผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด (2554 : 13) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านมาตรฐานการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 1) การวางแผนงานวิชาการ 2) การบริหารงานวิชาการ 3) งานพัฒนาหลักสูตร 4) งานพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 5) งานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 6) งานวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 7) งานสำมะโนการรับ และทะเบียนนักเรียน 8) งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ 9) งานพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี 10) งานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 11) งานนิเทศการศึกษา 12) งานแนะแนวการศึกษา 13) งานพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา 14) งานส่งเสริมและพัฒนาความเป็นเลิศทางวิชาการ 15) งานส่งเสริมและประสานงานการศึกษา ในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย 16) งานกลุ่มสาระการเรียนรู้ 17) การประเมินผลการดำเนินงานฝ่ายวิชาการ โดยในด้านกระบวนการมีการดำเนินงานโดยใช้กระบวนการบริหารแบบ POLC สำหรับการบริหาร สอดคล้องกับ Weihrich and Koontz (1993 : 4) ได้สรุปหน้าที่ของการจัดการที่จะทำงานบรรลุจุดหมายขององค์กร ต้องใช้การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling) ให้บุคคลปฏิบัติในสภาพแวดล้อมทางกายภาพการเงิน ทรัพยากรข้อมูลขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Bovee and others (1993 : 5) ได้สรุปหน้าที่ของการจัดการ มี 4 ประการ คือ 1) การวางแผน (Planning) ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมาย (Goals) การกำหนดกลยุทธ์ (Strategy) และการพัฒนาแผนย่อยเพื่อให้เกิดการประสานงานกิจกรรมต่าง ๆ 2) การจัดองค์การ (Organizing) เป็นการกำหนดว่าจะทำงานอะไร บุคคลใดที่มีความเหมาะสมที่จะทำงานนั้น วิธีการที่จะจัดกลุ่มงาน ใครรายงานขึ้นตรงต่อใคร และจุดใดที่จะต้องมีการตัดสินใจเกิดขึ้น การจัดองค์การจะต้องมีการจัดบุคคลเข้าทำงาน (Staffing) ซึ่งเป็นกระบวนการที่เป็นทางการเพื่อให้มั่นใจว่าองค์กรมีพนักงานที่มีความสามารถในงานทุกระดับ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรทั้งในระยะสั้นและระยะยาว 3) การนำ (Leading) ประกอบด้วย การจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชา การสั่งการการคัดเลือกของทางการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพที่สุด ตลอดจนการแก้ปัญหาด้วยความขัดแย้ง 4) การควบคุม (Controlling) เป็นกิจกรรมการติดตามผลและการแก้ไขปรับปรุงสิ่งที่จำเป็นเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่างานบรรลุผลตามที่ได้วางแผนไว้

2.3 ด้านผลผลิต (Output) คือ ประสิทธิภาพของแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น 2) ความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อแนวทางการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพ และ 3) ความพึงพอใจของผู้บริหารต่อแนวทางการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Hanson (1996 : 35) ให้ทัศนะว่าการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพมีลักษณะดังนี้ 1) มีการปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน 2) มีบรรยากาศสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน 3) มีการติดตามกำกับกระบวนการเรียนการสอน 4) บุคลากรมีมาตรฐาน 5) มีการส่งเสริมการรักษาวินัยของผู้เรียนและ 6) มีการจัดสภาพแวดล้อมและสวัสดิการ ทำงาน สอดคล้องกับ Chester (1996 : 286-288) ได้ศึกษาวิจัยถึงพฤติกรรมการบริหารวิชาการของผู้บริหาร การศึกษาทั่วประเทศในสหรัฐอเมริกา พบว่า พฤติกรรมที่ทำให้การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารมีประสิทธิภาพสูง โดยการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความสามารถเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ การส่งเสริมให้ครูใช้เทคนิคการสอนหลาย ๆ วิธี อภิปรายปัญหาการปรับปรุงการสอนในที่ประชุม จัดปฐมนิเทศเพื่อช่วยเหลือครูใหม่ จัดให้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับวิชาการศึกษาเพิ่มเติมแก่คณะครู เพื่อปรับปรุงเทคนิคการสอน

3. ประเมินแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีประสิทธิภาพ พบว่า โดยรวมแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีประสิทธิภาพ มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ ชีระพงษ์

สมเภาใหญ่ (2556 : 117) ว่า ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการศึกษาสถานศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกยุทธศาสตร์

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้ 1) ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ (1) หน่วยงานต้นสังกัดควรส่งเสริมการนำแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดที่มีประสิทธิภาพที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปศึกษารายละเอียดและขั้นตอนกระบวนการดำเนินงาน และ พิจารณาประกอบการตัดสินใจเลือกแนวทางการบริหารงานวิชาการ เพื่อให้โรงเรียนในสังกัดนำไปปรับปรุงและ พัฒนาโรงเรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม (2) ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัด ควรนำข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน โดยคำนึงถึงความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และความเป็น ประโยชน์ต่อหน่วยงานอย่างสูงสุด 2) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป (1) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัด (2) ควรนำแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีประสิทธิภาพไปใช้ กับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอื่น ๆ และมีการศึกษาความพึงพอใจและประสิทธิภาพของการนำแนวทางไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความเมตตากรุณาอย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร. จินฉัตร ปะโคทั้ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อนุศักดิ์ เกตุสิริ อาจารย์ ดร. สุวิมล โพธิ์กลิ่น และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประทีป แพร่มย์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำให้กำลังใจและตรวจแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ จนเป็นวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ ผู้วิจัยซาบซึ้งในความเมตตากรุณาของท่านอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

- กมล ภูประเสริฐ. การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : ทิพย์พับลิชชั่น, 2545.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545.
- ธีระพงษ์ สมเภาใหญ่. “ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการศึกษาสถานศึกษาที่มีคุณภาพขององค์การบริหารส่วนจังหวัด,” วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต. 13, 3 (มิถุนายน – กันยายน 2556) : 117.
- นิพนธ์ กินาวงศ์. หลักบริหารการศึกษา. พิษณุโลก : โรงพิมพ์ตระกูลไทย, 2543.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ, 2553.
- ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย, สมาคม. โครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด มาตรฐานการปฏิบัติงานฝ่ายบริหารวิชาการ (ออนไลน์) 2554 (อ้างเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2557). จาก : www.sapo2011.net/
- พิทักษ์ บัวทอง. “การพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนเทศบาลเลิงนกทา สังกัดเทศบาลตำบลเลิงนกทา จังหวัดยโสธร,” วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต. 12, 1 (ตุลาคม 2554 – มกราคม 2555) : 61.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. สภาวะการณ์การศึกษาไทยในเวทีโลก ปี 2557. กรุงเทพฯ : פרקหวานกราฟฟิค, 2557.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. แนวทางการบริหารหลักสูตรและการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การค้ำครุสภา, 2549.

- สมาน อัสวภูมิ. การบริหารการศึกษาสมัยใหม่ : แนวคิดทฤษฎี และการปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 3. อุบลราชธานี : อุบลกิจจอออฟเซตการพิมพ์, 2553.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. ปัจจัยทางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน : การพัฒนาและการตรวจสอบความตรงของตัวแบบ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2551.
- สุวิมล โพธิ์กลิ่น. การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2549.
- อาจินต์ จรุงผล. การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ปริญญาานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2556.
- Bovee, C. L. and others. **Management**. New York : McGraw-Hill, 1993.
- Chester, N. M. **An Introduction to School Administration : Selected Rudely**. New York : Mcmilan, 1996.
- Hanson, Mark E. **Educational Administration and Organization Behavior**. 4th ed. Boston : Allyn and Bacon, 1996.
- Koontz, H. and H. Weihrich. **Essentials of Management**. 5th ed. New York : McGraw-Hill, 1993.
- Luneberg, Fred, and Alan C. Ornstein. **Education Administration : Concepts and Practices**. 4th ed. Belmont : Wadsworth/Thompson Learning, 2004.
- Owens, S. "Siting, Sustainable Development and Social Priorities," **Journal of Risk Research**. 7, 2 (January-March 2004) : 61-63.
- Smith, Edward W. and others. **The Education's Encyclopedia**. New Jersey : Prentice-Hall, 1971.
- Southworth, H. **The Essentials of School Leadership**. London : Paul Chapman, 2002.

